

Подорож романтичними місцями Острозького музею було організовано 14 лютого. Заступник директора КЗ «Державний історико-культурний заповідник м. Острога» з наукової роботи Андрій Брижук розробив маршрут, який допоміг зазирнути у різні часові і просторові локації, дізнатись, як і з чією історією кохання пов'язані певні речі, що експонуються у музеї, та вкотре почути легенди про жителів замку... Отож, мандруймо разом від зупинки до зупинки!

ЛИЦАРСЬКИЙ ОБЛАДУНОК

Особлива історія кохання в Острозькому замку пов'язана з подружжям Іллі Острозького і Беати Костелецької. Шлюбу передував судовий процес, оскільки раніше було укладено шлюбний договір між Іллею Острозьким і Анною Радзивілі. За дозвіл узяти шлюб між католичкою Анною та православним Іллею зверталися до папи Климента II, на що папа дав свою згоду. Проте Ілля врешті вирішив одружитись з іншою жінкою — Беатою Костелецькою. Порушення умов союзу великих княжих родин Радзивілів та Острозьких є свідченням великого кохання. Беату виховували при королівському дворі. Сучасники описували княжну як дуже вродливу та покірну жінку. Про її красу навіть склали поеми. Не дивно, що Ілля Острозький закохався в красуню Беату та порушив попередні шлюбні домовленості. Одразу після шлюбу, який відбувся при королівському дворі 29 грудня 1538 року, молоде подружжя приїхало до Острога, у родовий маєток. Однак шлюб тривав недовго. 1539 року подружжя перебувало на весіллі

Ізабелли Ягелонки й угорського короля Яноша Запольяні. Під час лицарського турніру, що відбувався з нагоди весілля і в якому Ілля брав безпосередню участь, молодого князя з коня скинув королевич Сигізмунд-Август. Подібний обладунок зберігається в наш час в Острозькому замку. Отримані травми під час турніру стали причиною смерті Іллі 19 серпня 1539 року. У листопаді того ж року вдова Беата народжує єдину спадкоємницю Іллі — Гальшку (Єлизавету) Острозьку.

ГАЛЬШКА ОСТРОЗЬКА ТА

ДМИТРО САНГУШКО

Романтичною є історія шлюбу Гальшки Острозької з князем Дмитром Сангушком. Історики та письменники описують їх стосунки як справжнє кохання, що було рідкісним в той час. Дмитро у 1553 році разом із Василем-Костянтином вдерся в Острог, щоб взяти за дружину 14-річну Гальшку, не отримавши згоди її матері - Беати Костелецької. За справедливостю Беата поїхала до короля. Сигізмунд-Август, маючи власні плани на шлюб Гальшки, позбавив Дмитра Сангушка шляхетської честі й засудив на смерть. Дмитро повинчався з Гальшкою та вирішив, що потрібно їм разом втікати до Чехії, де в Сангушків були родові володіння. Однак війська короля наздогнали молодят на кордоні зі Словаччиною. Дмитра було жорстоко вбито, а юну вдову Гальшку відправлено до матері.

АМУР І ПСИХЕЯ

В Острозькому замку зберігається зменшена копія скульптури «Психея, розбуджена поцілунком Амура» Антоніо Канови. Це найбільш відома з двох скульптурних груп Канови. У каталозі Лувру скульптурна група проходить під назвою «Психея, розбуджена поцілунком Амура», але в багатьох країнах її називають просто «Амур і Психея». Зображує сцену грецького міфу, момент пробудження Психеї від поцілунку Амура.

ВІНЧАЛЬНІ КОРОНИ

У ніші за склом виставлені корони... Але це не корона князів Острозьких. Тут експонуються вінчальні корони, ті які одягають на молодят під час таїнства вінчання. Для молодят вінці означають те, що на все подальше життя вони стають один для одного царем і царицею.

ВОТИВИ – ПОДЯЧНІ ДАРУНКИ

Ще одним експонатом пов'язаним з темою кохання є вотиви (вотуми) – дар, який приносила людина за обітницею або з вдячністю за порятунок чи видужання від тяжких хвороб. Найчастіше вотиви виготовлялися у вигляді металевих табличок із зображенням людей, тварин, хворих частин тіла (ніг, рук, очей) тощо. Вотуми у формі сердець з іменами вочевидь віддячували за шлюб та кохання.

І ЗНОВУ ГАЛЬШКА. ВДОВА-МЕЦЕНАТКА

Після ще двох шлюбів Гальшка Острозька повернулася до рідного міста та передала дядькові в управління всі свої маєтки. А 16 березня 1579 року написала заповіт, у якому заповідає на Острозьку академію і шпиталь 6 тисяч кіп грошей лічби литовської, таким чином стає чи не першою жінкою-меценатом на території України. Померла Гальшка Острозька 1582 року у 43-річному віці, не маючи дітей. Попри шляхетне походження й казкові багатства, княжна пережила сповнене горем і тривог складне життя. За легендою перетворилася на пташу, яка літає над Замковою горою донині.

ДОНЖОН ВЕЖІ МУРОВАНОЇ

Казка «Рапунцель» і до чого тут Острозький замок? Річ у тім, що героїня німецької народної казки була ув'язнена відьмою у вежі донжон. Таким же донжоном є Вежа мурована Острозького замку. «Тож коли знову бу-

дете в музеї, погляньте з балкону донизу та уявіть, яка коса мала б бути в Рапунцель, щоб принц зміг піднятися нагору», – сказав Андрій Брижук.

Записала Вікторія КРИГЕР

